

Nr 234.

Av herr **Hagård m. fl.**, om inrättande av ytterligare en fast lärartjänst vid socialinstitutet i Stockholm.

I propositionen nr 153 till 1945 års riksdag, på vars grundvalar beslut fattades om ökade bidrag till socialinstitutet, förordades att vid institutet i Stockholm skulle finnas fyra fasta lärarbefattningar i teoretiska ämnen, varibland en i nationalekonomi och socialpolitik.

Statsutskottet anförde i sitt utlåtande följande: "Utskottet delar departementschefens uppfattning om vikten av att socialinstitutet få en ur olika synpunkter högt kvalificerad lärarkår och att inrättandet av ett antal fasta lärarbefattningar icke längre torde kunna uppskjutas." Beträffande den fasta lärartjänsten i nationalekonomi och socialpolitik hade styrelsen för socialinstitutet i Stockholm i sitt yttrande över den utredning (SOU 1944: 29), som låg till grund för propositionen, ansett timplärartjänster i dessa ämnen för tillfället tillräckliga. Statsutskottet anförde för sin del följande: "Med hänsyn jämväl till vad utskottet tidigare anført rörande en omprövning av det utrymme, vilket bör tillmätas ämnet nationalekonomi, synes det dock utskottet lämpligt att lärarbefattningen i detta ämne ej får fast karaktär förrän närmare erfarenhet vunnits."

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm anförde redan i sin framställning om anslag för budgetåret 1953/54, att man nu vunnit nödig erfarenhet i denna fråga. Undervisningen hade dittills handhåfts av timplärare med arvoden, oftast samtidigt knutna till Stockholms högskola. Styrelsen anförde år 1953 vidare: "Rekryteringen till dessa läraruppdrag har regelmässigt vållat svårigheter. Ämnet socialpolitik, som är av central betydelse i institutets utbildning på samtliga linjer, har ingen egentlig motsvarighet vid andra högskolor, och de lärare, som skall sköta undervisningen, måste därför genom självständiga studier och forskningar vidga sin kompetens. Då ingen fast befattning finns, är detta krav icke lätt att uppehålla." Svåra brister hade också uppstått i kontinuiteten.

I statsverkspropositionen 1953 avvisades emellertid denna styrelsens framställning. Med anledning härav väcktes i riksdagen två motioner (I: 119 och II: 168), vari hemställdes om anslag för inrättande av den ifrågakvarande lärartjänsten. Motionärerna framhöllo vissa särskilda, av institutets styrelse ej åberopade skäl:

”Utöver ovan anförda synpunkter bör framhållas, att ämnena nationalekonomi och socialpolitik (jämte ämnet stats- och kommunalkunskap) äro av grundläggande natur för undervisningen vid socialinstitutet. Insikter för betyget godkänd äro obligatoriska i båda ämnena vid institutets fyra examenslinjer. Under de senare åren ha omkring hälften av de utexamine-
rade tagit överbetyg i ettdera av de två ämnena. Bristen på kontinuitet i undervisningen i dessa ämnen blir därför särskilt allvarlig för institutets 511 elever — ej endast ur studieteknisk synpunkt. Erfarenheten ger vid handen att studier i nationalekonomi är grundläggande för undervisningen i socialpolitik, som ju till stora delar är tillämpad nationalekonomi. Under de gångna åren har ämnet socialpolitik kommit att få en alltmer dominerande betydelse för elevernas förståelse av vårt moderna samhälle och deras framtida uppgifter däri. En rimlig samordning mellan de två ämnena samt en tillfredsställande lösning av elevernas behov av och krav på en effektiv undervisning i socialpolitik kan endast skapas genom en fast lärartjänst i examensämnena nationalekonomi och socialpolitik. Innehavaren bör ha hög kompetens även i socialpolitik. Som styrelsen för institutet påpekat, kan kompetent sökande nu sannolikt påräknas.”

Statsutskottet, vars yttrande vann riksdagens bifall, anförde i yttrande över motionerna:

”I motionerna I: 119 och II: 168 har framhållits, att den nuvarande anordningen för undervisningen i nationalekonomi och socialpolitik vid socialinstitutet i Stockholm föranleder svårigheter vid rekryteringen av lärarkrafter i dessa ämnen och vållar vissa olägenheter både med tanke på kravet på kontinuitet i undervisningen och från rent studietekniska synpunkter. Utskottet inser betydelsen av att berörda problem genom inrättande av en fast lärartjänst i nämnda ämnen erhåller en tillfredsställande lösning. Emellertid har utskottet i likhet med departementschefen icke funnit sig berett förorda, att en dylik tjänst, såsom i motionerna påyrkats, inrättas från och med nästa budgetår. Utskottet — som förutsätter att denna fråga kommer att bli föremål för fortsatt uppmärksamhet från Kungl. Maj:ts sida — anser sig alltså böra avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.”

I sin skrivelse angående anslag för budgetåret 1954/55 återkom styrelsen för socialinstitutet i Stockholm till frågan om denna fasta lärartjänst och framhöll, att de erfarenheter, vilka lågo till grund för dess tidigare framställning i ämnet, sedermera ytterligare befasts. Det vore enligt styrelsens mening uppenbart, att ständiga svårigheter skulle komma att uppstå, så länge den ifrågavarande fasta lärarbefattningen icke kunde inrättas. Merkostnaden härför beräknades med hänsyn till numera gällande lönegradsplacering till 15 000 kronor om året. Kungl. Maj:t har emellertid även i 1954 års statsverksproposition utan närmare motivering avvisat dess framställning.

Det allmännas kostnader för utbildningen vid socialinstituten äro i jämförelse med kostnaderna för annan likvärdig utbildning synnerligen låga. Stockholmsinstitutet, som har omkring 500 studerande, har innevarande budgetår ett statsanslag på 283 627 kronor, vartill kommer anslag från Stockholms stad med 69 050 kronor och mindre anslag till stipendier från vissa landsting. En besparing kommer att göras fr. o. m. budgetåret 1954/55, då statens hittillsvarande stipendieanslag kommer att upphöra. Å andra sidan är denna utbildning av synnerligt värde särskilt för den kommunala förvaltningen, där ett stort antal socionomer, diplomerade från socialinstitutet, inneha ansvarsfulla befattningar. Det är därför angeläget att utbildningen hålles på en tillfredsställande nivå, och den merkostnad som den begärda lärarbefattningen skulle komma att medföra måste anses skäligen liten i jämförelse med betydelsen av att undervisningen i ämnen av så grundläggande betydelse som nationalekonomi och socialpolitik blir väl skött.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte anvisa erforderligt belopp för att möjliggöra att vid socialinstitutet i Stockholm inrättas ytterligare en fast lärartjänst, vars innehavare skall handha undervisning och examination i nationalekonomi och socialpolitik.

Stockholm den 27 januari 1954.

Alarik Hagård.

Ruth Ager.

Ingemund Bengtsson.

Nr 235.

Av herr Engkvist m. fl., om ökat anslag till lån för anordnande av allmänna samlingslokaler.

I bil. 26 p. 7 till statsverkspropositionen 1954 föreslås att riksdagen på av departementschefen angivna grunder, skall godkänna för lån till allmänna samlingslokaler ett belopp av sex miljoner kronor. Detta belopp är emellertid icke tillräckligt för att kunna möta de stora krav på lån för anordnande av allmänna samlingslokaler, som föreligger. I statens nämnds för samlingslokaler petita för budgetåret 1954/55 anges lånebehovet till ca 13 miljoner kronor, detta under förutsättning att inga medel kunde beviljas på